

zije, opisuje njegovo pot iz razklanosti, mračnih občutij in osamljenosti v umiritev in tiho občudovanje lepote narave; smrt dobi v času vojne pomen splošne tragedije. Iz intimizma in zaprtosti vase se odpre socialnim krivicam in nacionalni problematiki. Premalo pa je avtorica poudarila njegov posebni položaj v slovenski literaturi, njegovo sopotništvo in neodvisnost od takratnih literarnih struj, njegovo enkratno in neposredno osebnostno izpovedno liriko, s katero se je uvrstil v sam vrh slovenske poezije.

Tretji esej je posvečen delu Prežihovega Voranca, ki ji je prav zaradi svoje usmerjenosti morda najbližji. Njene ocene posameznih del so sicer kratke, a dovolj natančne. Opaža njegove najboljše lastnosti in jih tudi primerno poudarja. Jasnost, nenavadna plastičnost likov in njihova samoniklost, lirični opisi otrok in široki epski

prizori, ki jim je dodal še socialno-zgodovinsko analizo, so po njenem mnenju Prežihova največja odlika.

Vsi trije eseji omenjajo tudi vplive sovjetskih pisateljev na te tri avtorje, predvsem pa skušajo odkrivati realistične ali celo socialno-realistične poteze v njihovih delih.

Ob prevodih narečno obarvanih naslovov posameznih del večkrat zadenemo na netočnosti, ki se jim je avtorica včasih izognila s tem, da je v oklepaju navedla originalni naslov. Kljub takim pomanjkljivostim pa je avtorica v vseh treh esejih dostojno predstavila sovjetski publiki tri pomembne slovenske avtorje ter s podrobnim pregledom njihovih del in v povezavi z esejema N. I. Kravcova in E. I. Rjabove morda vzpodbudila tudi širše zanimanje za našo literaturo.

Alenka Logar-Pleško
Filozofska fakulteta v Ljubljani

BIBLIOGRAFIJA SLOVANSKEGA JEZIKOSLOVJA V SOVJETSKI ZVEZI

Ko sta leta 1963 pri sovjetski akademiji znanosti in umetnosti izšli prvi dve knjigi bibliografije slovanskega jezikoslovja v SZ za dobo od 1918 do 1960, je bila sprejeta tudi trdna odločitev, da se bo delo po petletjih nadaljevalo. Pred dvema letoma je izšla tretja knjiga, v kateri so zbrani bibliografski podatki za slovansko jezikoslovje v SZ za leta 1961 do 1965 in dopolnila za obdobje prve in druge knjige.* Vse tri knjige so enako urejene (ista je zapovrstnost jezikov, podobna je notranja razvrstitev snovnih področij, itd.), precejšnja razlika pa opazimo v tem, da so v drugi knjigi (1956—1960) poleg osnovnih podatkov o delu navedene tudi kratke oznake vsebine (vsaj pri pomembnejših enotah), medtem ko v prvi (1918—1955) in tretji knjigi srečamo to le izjemoma. Do nekaterih sprememb (1,2 : 3) je prišlo v sestavu imen sestavljavcev in redaktorjev bibliografije; med ustanovami, ki so delo organizirale, pa v tretji ne najdemo več inštituta za slavistiko akademije znanosti, temveč le inštitut za ruski jezik in osnovno biblioteko družboslovnih ved. Število enot (in avtorjev) je na-

raslo posebno v zadnjem petletju (1. — 7411 bibl. enot, 2. — 7346, 3. — 10296), kar odsvita precejšnjo množičnost jezikoslovnega dela, a tudi uveljavljanje novih raziskovalnih področij jezika in novih metodoloških pristopov.

Bibliografija upošteva vse znanstvene in strokovne spise s področja slovanskega jezikoslovja, ki so izšli v SZ, ne glede na to, ali gre za samostojne knjige ali za razprave in članke v zbornikih in revijah. V bibliografijo so vključena tudi dela nesovjetskih avtorjev, ki so bila objavljena v SZ v ruščini, ukrajinščini ali beloruščini. Iz nestrokovnega časopisja (dnevniki, tedniki ipd.) so izbrani le takšni spisi, ki obravnavajo splošno zanimive teme (npr. razprave o pravopisu), ali kadar gre za najvidnejša jezikoslovna imena (Vinogradov).

Vse tri knjige so urejene tako, da obsežejo prva poglavja podatke o splošnih jezikosl. vprašanjih in o zgodovini slovanskega jezikoslovja, sledijo razdelki o (skupnih) starejših obdobjih slovanskih jezikov in o starocerkvenoslovanščini. V zadnji knjigi nastopa steksl. celo dvakrat, prvič kot razdelek *Drevneslavjanskij literaturnyj jazyk* in drugič kot *Staroslavjanskij jazyk*. Osrednji del vseh treh knjig seveda zavzemajo vzhodnoslovanski jeziki in med njimi je poglavje o ruskem jeziku tako po številu

* *Slavjanskoe jazykoznanie*. Bibliografičeskij ukazatel' literatury izdannoj v SSSR s 1918 po 1960 gg. Čast' I, 1918—1955 — Čast' II, 1956—1960. AN SSSR, Moskva 1963; *Slavjanskoe jazykoznanie*. Bibliografičeskij ukazatel' literatury, izdannoj v SSSR s 1961 po 1965 g. s dopolnenijami za predyduščie gody. Moskva 1969.

enot kakor tudi po razčlenjenosti razdelkov daleč najmočnejše. Vrstijo se razdelki o zgodovinski slovnici ruskega jezika, o dialektologiji, o zgodovini ruskega knjižnega jezika in o sodobnem knjižnem jeziku. V tretji knjigi uvajajo avtorji nekaj novih razdelkov, kar pomeni, da so bila raziskovanja rusistov v tem petletju močnejše (kot prej) usmerjena na nekatera nova področja (pogovorni jezik; vprašanje okrajšav in okrajšanih zložen; večji sintaktični kompleksi, ki presegajo okvir stavka in stavčne zveze; tako imenovane pridružene konstrukcije (prisoednitel'nye konstrukcii); povezljivost leksemov, itd.). Vpliv novejših pogledov na jezik opazimo npr. v uvajanju termina *fonologija* v naslove razdelkov, kjer je v prvih dveh knjigah *fonetika* predstavljala tudi fonologijo, čeprav tudi prej ni manjkalo spisov s fonološko tematiko.

V tretji knjigi se je pomnožil tudi spisek člankov, ki precej splošno govorijo o vplivu ruščine na bogatnje besedišča drugih jezikov SZ in o ruščini kot jeziku mednarodnega občevarja v SZ. V tem razdelku so tudi članki o dvojezičju, kjer imenujejo ruščino »druga materinščina« (vtoroj rodnoj jazyk) narodov SZ.

Zanimiva je bibliografska podoba obravnav zahodno- in južnoslovanskih jezikov v SZ. Podatki in prvi knjigi nam narekujejo sklep, da je bilo raziskovanje teh jezikov v SZ med obema vojnoma dokaj skromno, po drugi vojni pa se je v petdesetih letih začelo stanje počasi spreminjati. Tako so nesovjetski slovanski jeziki v prvi knjigi (38 let) zastopani s komaj 184 enotami, v drugi knjigi (5 let) že z 200 enotami in v tretji (5 let) kar s 310 enotami. Razumljivo je, da so številčno močnejši slovanski jeziki (poljščina, češčina, srbohrvaščina in bolgarščina) deležni večjega zanimanja; tu srečujemo tudi nekatera znana slavistična imena, ki so se (ali se še) predvsem ukvarjajo s tem ali onim od naštetih jezikov (npr. V. S. Zolotova — poljščina; V. P. Anđel, K. K. Trofimovič, G. A. Lilič, V. N. Pitinov — češčina; I. V. Arbutova, R. V. Bulatova, V. P. Gudkov, P. A. Dmitriev — srbohrva-

ščina; S. B. Bernštejn (dialektologija), Ju. S. Maslov (glagolski vid), N. V. Kotova, E. I. Demina — bolgarščina). Tudi za nekatero manjše slovanske jezike znanstveno zanimanje narašča: tako je v SZ nekaj izrazitih slovacistov (npr. M. V. Simulik, L. N. Smirnov), macedonistov (R. P. Usikova, G. A. Cyhun) in sorabistov (M. I. Jermakova, I. I. Kovalik, L. I. Rojzenzon, K. K. Trofimovič). Na več slavističnih področjih posegata zlasti A. E. Suprun in N. I. Tolstoj.

Slovenščina spada med najmanj obravnavane slovanske jezike v SZ (vsaj do leta 1965), a še tistih nekaj bibliografskih enot v drugi in tretji knjigi (v prvi slov. ni omenjena) se dotika slovenskega jezika bolj ali manj (je nekaj izjem) vzporedno ali le mimogrede. Za nameček pa so sestavljavci uvrstili pod *Slovanski jezik* tudi spis M. A. Puškarja o imenovalniku-tožilniku ednine na *-ja (-a)* pri samostalnikih srednjega spola na *-ijo* v ukrajiniščini in slovaščini (str. 335). (Ob tej priložnosti je vredno opozoriti tudi na dejstvo, da še v 4. izdaji (1967) znanejša Uvoda v jezikoslovje (A. A. Reformatskij) na priloženi lingvistični karti sveta poteka meja med Slovani (Slovenci) in Romani (Italijani) po državni meji med Jugoslavijo in Italijo pred letom 1941.)

V nasprotju s poljskimi slavisti in polonisti (Stieber), ki kašubščino štejejo za nekoliko posebno in samosvoje narečje poljskega jezika, ji sestavljavci bibliografije v vseh treh knjigah pripisujejo status jezika; ni pa jasno, ali imajo lužiško srbsščino za en jezik ali za dva (v prvi in tretji knjigi je v naslovu ednina — *Lužickij jazyk*, v drugi — *Lužické jazyki*), čeprav je povsod govor o gornji in dolnji lužiški srbsščini.

Slavistu in rusistu dajejo te bibliografije hiter in zanesljiv vpogled v delo sovjetskih jezikoslovcev (slavistov in rusistov), škoda je le, da izhajajo v tako majhni nakladi (nekaj nad 2 tisoč izvodov) in da jih ne izdajajo za vsako leto posebej, s čimer bi se izognili večletni odmaknjenosti.

Franc Jakopin
Filozofska fakulteta v Ljubljani